

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การรวมกลุ่มและศักยภาพในการแก้ปัญหาของชุมชนชนบทในภาคเหนือ
 ชื่อผู้เขียน นางลลนา โสมะนะวัฒน์
 ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
 คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสู่วรรณ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภิต ดวงสา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเงื่อนไขและกลไกการรวมกลุ่มในชนบท รวมทั้งวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่ม เป็นกลไกในการแก้ปัญหาชุมชนชนบทภาคเหนือ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลในกลุ่มที่ศึกษาด้วยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มในชุมชนเป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกทุกเพศทุกวัย แยกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ที่ถาวร และเฉพาะกิจตามความจำเป็นในการดำรง ความร่วมมือของชุมชน การคงไว้ซึ่งสถาบันทางครอบครัว/ชุมชน เป็นต้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้มีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมดั้งเดิม มีวัดเป็นจุดศูนย์กลาง และมีกลุ่มเป็นกลไกแก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กิจกรรมของกลุ่มนอกจากจะมุ่งแก้ปัญหาสังคม/ชุมชนแล้ว ยังส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ การดำเนินงานภายในกลุ่มขึ้นอยู่กับความไว้วางใจและความคุ้นเคยตามระบบความสัมพันธ์ในลักษณะ เครือข่าย มีการช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา และกลุ่มระดับหมู่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรทำนา และกลุ่มออมทรัพย์ มีบทบาทหลักในการเป็นกลไกแก้ปัญหาสำคัญของชุมชน

เจ็อนใจการรวมกลุ่มในชุมชนประกอบด้วย เจ็อนใจ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน บทบาทชาย/หญิง วัฒนธรรมประเพณี ระบบการผลิตของชุมชน ภัณฑารุนแรงที่กระทบชุมชน ภัณฑาความขัดแย้ง การถูกเอารัดเอาเปรียบ การเรียนรู้ การปรับตัว และการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก

ส่วนกลไกการรวมกลุ่มมี ผู้นำ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ภูมิภัณฑาท้องถิ่น ทรัพยากรชุมชน ระบบเครือญาติ ศักยภาพชุมชน การพึ่งตนเอง การเรียนรู้ และผลประโยชน์ เป็นกลไกสำคัญในการรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มในชุมชนบ้านไทรเงินมีศักยภาพในการแก้ปัญหาชุมชนในด้านการเกษตร แก้ปัญหาหนี้สิน ภัณฑารายได้และราคาผลผลิตตกต่ำ ภัณฑาการขาดแคลนข้าวสำหรับบริโภคในชุมชน ภัณฑาการถูกกดขี่และเอารัดเอาเปรียบ ภัณฑาความขัดแย้งในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งและบุคคลในชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เนื่องจากชุมชนสามารถใช้กลุ่มเป็นกลไกวิเคราะห์และจัดการกับปัญหาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ